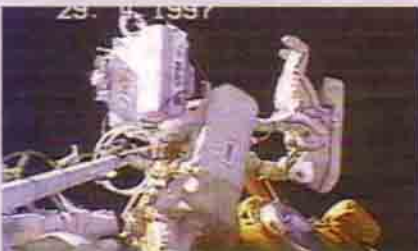

Uzayda Yürüyüş

Onları yürüyüşe başladıklarında ilk kutlayan Rusya'daki yer denetçileri oldu. Bir yıldan uzun bir süredir bu görev için eğitiliyorlardı. Amerikalı astronot Jerry Linenger ve Rus astronot Vasily Tsibliev, 29 Nisan'da altı saat sürmesi planlanan; ancak ellerini çabuk tuttıklarından beş saat süren yürüyüşlerinin başlangıcında, kendilerini ve donanımı Mir'in Kvant-2 modülünden kenetlenme modülüne taşıyacak vinç benzeri bir sistemi başarıyla kullanmışlardı. Bu ve bundan 13 ay önce gerçekleştirilen "yürüyüşler" ortak bir amaca hizmet ediyordu: Yörüngedeki uzay kompleksi üzerinde uzayın etkilerini araştırmak.

Mir Uzay İstasyonu, insanoğlunun uzaydaki serüveninin önemli bir adımını oluşturuyor. Bundan 10 yıl önce Ruslar tarafından yörüngeye oturtulduğunda Mir'in ömrünün 5 yıl olması tasarlanmıştı; 10 yıldır yörüngede bulunan bazı parçaları hâlâ olsa da Uzay İstasyonu önemli ölçüde yenilenmiş. Söz gelimi, Linenger ve Tsibliev'in yürüyüşe başladıkları modül, Kvant-2, 1989 yılında eklenmiş; bir havalandırma filtresi ve yaşam destekleyici donanım taşıyor. Bir başka deyişle, Mir'in konukları 1989 yılından beri Kvant-2 modülünün sağladığı suyla yıkanıyor, elektrikle traş oluyor.

"Bu harika bir duygu!" diyordu Linenger, 29 Nisan'da gerçekleştirdiği ilk yürüyüşünde. İki astronot da Ruslar'ın yeni uzay giysilerini giymişlerdi. Orlan-M damgası taşıyan giysilerin ileride Uluslararası Uzay İstasyonu Alfa'da kullanılması planlan-

Uzay "yürüyüşleri" sırasında Linenger ve Tsibliev.

ıyor. Giysiler ilk denemede geçer not aldılar. Astronotlar giysinin, Güneş'in zararlı ışınlarından mükemmel koruma sağladığını ve deneyin en çok hareket gerektiren bölümünde bile vizörlerinin buharlanmadığını rapor ettiler. Giysilerin omuz, dirsek ve diz kısımları da astronotlara göreli olarak hareket yeteneği sağlamıştı.

Tsibliev ve Linenger yürüyüşlerinde ilk olarak kenetlenme modülüne optik özellikli gözlem donanımını kurdular. Donanım, Mir'in çevresel koşulları hakkında veri toplamak için tasarlanmış. Elde edilen verilerin yeni uzay araçlarının üretiminde kullanılması planlanıyor. Optik özellikli

gözlem donanımının hemen yanında, bundan 13 ay önce kurulmuş benzer bir deney düzeneği vardı. Bu düzenek de Eylül ayında ömrünü dolduracak.

Astronotların 29 Nisan'daki yürüyüşleri sırasında yaptıkları ikinci iş Kvant-2 modülüne dönerek, buraya Mir'in çevresindeki radyasyon düzeyini ölçecek bir ölçüm cihazı kurmak oldu. Ardından da yine aynı modüle geçen yıl yerleştirilen küçük göktaşlarını ve uzay hurdalarını toplama ile ilgili düzeneği düzelttiler. Göktaşları ve hurdalar burada toplandıktan sonra Dünya'ya gönderiliyor.

12:10'da başlayan "yürüyüş" saat 17:08'de Tsibliev ve Linenger'in havalandırma süzgecindeki basınç odasına dönmeleriyle sona erdi. Aslına bakılırsa yaptıkları, uzayda beş saatlik bir yürüyüşten öte Mir'in dış kısmındaki deney düzenekleriyle ilgilenmekti.

Altıncı kez uzayda "yürüten" Tsibliev, Haziran ayının sonunda ve Temmuz ayının başında iki kez daha çıkacak Mir'in dışına. Görevi yeni bir deney düzeneğini ve ikinci bir karbon dioksit ayrıştırma sistemi için tasarlanan süapları hazırlamak olacak.

Uzay aracı Atlantis 15 Mayıs'ta Mir ile bir kez daha kenetlendi. Bu, Mir'e yapılması planlanan dokuz yolculuktan altıncısı. İlk Atlantis-Mir buluşmasına Bilim ve Teknik'in 331 (Haziran 1995) ve 332. (Temmuz 1995) sayılarında yer verilmişti. Atlantis'in STS-84 numaralı son yolculuğuyla, yürüyüşü gerçekleştiren ve Ocak ayından beri Mir'de olan Linenger, yerini Astronot Mike Foale'e bıraktı. Atlantis'ten Mir'e, Mir'den Atlantis'e toplam 3320,5 kilogramlık yük aktarımı gerçekleştirildi. Kenetlenme sırasında Atlantis'ten aktarılanların arasında su, deneylerde kullanılacak ekipman ve lojistik yer alıyordu. Atlantis, eve dönüşte ise Mir'den, deneylerde kullanılan malzemeyi ve Avrupa Uzay Ajansı(ESA)'na ait malzemeyi aldı. Foale'in Mir'de konuk olacağı bundan sonraki dört ay için de Mir'de teknoloji, yerbilim, biyoloji, yaşam bilimleri, Uluslararası Uzay İstasyonu'nda riskin azaltılması, yerçikimsizlik ve uzay bilimleri üzerine araştırmaların yapılması planlanıyor.

Rusların 35 yıllık çalışmalarının ürünü Mir, kurulacak Uluslararası Uzay İstasyonu Alfa'ya önemli veri desteği sağlıyor. Araştırmacılar verilerin ışığında, bayrağı Uluslararası Uzay İstasyonu Alfa'ya devredene kadar Mir'in gereksinimlerini de böylece karşılayacaklar.

Didem Sanyel

Kaynak: <http://shuttle.nasa.gov>